

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Marii Mercatoris S. Augustino Æqualis Opera Quaecumque Extant

[Complectens Ea Quæ Ad Hæresim Nestorianam Spectant]

Marius <Mercator>

Parisiis, 1673

Sermo Duodecimus In Ecclesia Habitus, In qua literas Celestini Romani
Episcopi, Cyrilli Alexandrini denuntiationis accepit VII. Idus Decembris,
consulatu Theodosii XIII. & Valentiniani III. Augg. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-14215

scopos, propter prava dogmata iudicandos, procul dubio Cyrilli, Memnonisque & aliorum iudicio, ne ipsis quidem imperatoris epistolæ verbis, quibus addidit Marcæ quod libuit, interdictum erat. Deinde, ut causâ Cyrilli, Memnonis, Joannis, Orientaliumque ecclesiastica hujusce modi non fuerit, sed pertinuerit ad pecuniarias illas aut criminales, quarum cognitionem reservat Theodosius magnæ urbi; non idcirco tamen factum quidquam putandum esset, ultra præscriptos a Principe limites; quandoquidem interdictum, si quod est, sacra per Pal-

ladium allata continetur; Cyrilli vero, Memnonis, Joannisque, & Orientalium damnationes ante allatam contigerunt: nam Cyrillus, cum Memnone, depositus est ab Orientalibus quinto die post dejectum a synodo Nestorium, id est, die 27. Junii, & sacra per Palladium allata, cum aliud nihil sit quam rescriptum ad Candidiani relationem, non prius Constantinopoli data est, quam eo pervenisset Candidiani relatio. Hæc vero Epheso missa est postridie dejecti Nestorii, id est, die 23. Junii.

EPISTOLA NESTORII AD CÆLESTIUM RESCRIBENTIS,

de Græco in Latinum translata a Mario Mercatore.

I.

HONORABILI & religiosissimo presbytero Cælestio Nestorius in Domino salutem.

Noli ægre ferre, venerabilis, perferens ab his, qui ea, quæ inferuntur, facere debent, & præsertim asserentibus veritatem, & refugientibus pollutorum vel contaminatorum communionem: quia & sanctis, qui ante nostram ætatem extiterunt, gratæ fuerunt arumnæ, & ipsæ quidem temporales erant, veritas autem æterna. Sic Joannes Baptista de peccato arguens Herodem, & quidem regem existentem, capite condemnatus est: sed non formidavit, Christum enim habebat caput, quod non posset abscindi.

Sic Paulus hoc modo quoque & Petrus sunt interfecit. & quid amplius dici opus est? Ita actum est semper, per diversas tentationes pietate currente.

Noli igitur a veritate deficiens eam prodere, (siquidem epistolæ missæ Episcopis a concilio Occidentis, & ab Alexandrino, multis rescriptis manifestam nobis nostram fecere sententiam) prudentibus scilicet ejusdem orthodoxæ professionis: forsitan enim vile aliquid Ecclesiis rectæ fidei proveniet, Domino cooperante.

Omnem fraternitatem salutamus.
Et alia manu. Incolumus, & forti animo, & plurimum orans pro nobis, doneris nobis, religiosissime frater.

II.

III.

SERMO DUODECIMUS IN ECCLESIA HABITUS,

In qua literas Celestini Romani Episcopi, Cyrilli Alexandrini denuntiationis accepit VII. Idus Decembris, consulatu Theodosii XIII. & Valentiniani III. Augg. post sextum diem quam easdem literas fumpsit.

Interprete Mario Mercatore.

Unde probatur genuinus.

In contrad. anathem. Nestorii.

Habiti historia.

SERMONEM hunc esse genuinum, ambigere non licet, cum & ipsius alias Mercator meminerit, & ex eo aliquid videri possit a Baronio relatum, & omnia adjuncta apprime convenient, & habendi causa, quæ titulo continetur, non obscure actione prima concilii Ephesini narratur. Petrus presbyter Alexandria, & notariorum primicerius dixit: Non ea solum quæ Celestinus sanctissimus sacratissimusque Romana Ecclesia Episcopus ad reverendissimum Nestorium scri-

pserat, missa & reddita sunt eidem: verum etiam quæ sanctissimus piissimisque Alexandrine Ecclesia Episcopus Cyrillus, & universa Egypti synodus per Theopemptum, & Davielem, & Potamonem, & Macarium religiosissimos Episcopos ad eundem destinaverant. Quamobrem rogo, vs Theopemptus & Daniel religiosissimi Episcopi hic presentes ea de re interrogentur. Flavianus Philippensium Episcopus dixit: Theopemptus & Daniel religiosissimi comministri nostri, qui presentes adsunt, exponant, an ejusmodi epistolas reddiderint. Theopemptus Cabaforum Episcopus

dixit: Die dominico, cum synaxis, ageretur ad episcopale palatium ascendimus, ibidemque toto presente clero, cunctisque fere illustribus adstantibus, literas, de quibus hic sermo est, Nestorio irradimus. Similiter & Daniel Darnensium Episcopus eadem confirmavit. Flavianus Philippensium Episcopus dixit: Fuitne ergo literis ab eo satisfactum? Daniel Darnensium Episcopus dixit: Tunc nobis respondit, ut postero die veniremus, & privatim illum conveniremus. Porro nobis redeuntibus aditum interclusit, & responsum nobis dare non est dignatus. Theopemptus Cabasorum Episcopus dixit: Literis, de quibus proxime dictum est acceptis, conscripsi nobis, ut sequenti die sermonem cum eo haberemus. Abivimus ergo, at postero die reversos non admisit, neque etiam satisfecit literis, sed publice pro concione eadem qua ante, & his quoque deteriora dogmata proposuit. Neque vero solum ante redditas literas hoc docebat, sed multo pejora, postquam accepit, docuit, & usque hodie docere non desinit.

Habitus est die sabbato, quo solebant frequentes cogi synaxes, ut constat ex facto Procli Thallastium ordinantis, cum inter alios senatores sabbato ad Episcopum in Ecclesiam venisset. Habitus est, inquam, die sabbati, qui decimus tertius mensis Decembris: nam litera sedis apo-

stolica & Cyrilli Nestorio a quatuor Episcopis diocesis Aegyptiae redditae sunt die dominico, ut constat ex relatione ipsorummet Episcoporum, acceptae vero sunt septimo Idus Decembris, ut tradit Mercator, & sermo habitus est sex diebus post acceptas literas, quemadmodum idem Mercator testatur. Necessae est igitur, ut habitus dicatur die 13. Decembris: nam anno 430. litera Dominicalis erat E, & proinde mensis initium ducebat a feria secunda, atque ita dies septimus fuit dominicus, decimus tertius, sabbatum.

Et si porro Nestorius debacchatus est maxime adversus Cyrillum, praeter animi impotentia, in ipsum quoque Joannem Antiochenum, licet amicum, invehens est, sed ita ut licet argumentum monitoris refellere conetur; consilium tamen sequatur, & publice confiteatur.

Nullus sermo est, ex quo plura discere liceat ad rem Nestorianam spectantia: singula enim fere verba studiose conquisita sunt, sive ad dissimulandam sententiam, sive ad calumniam adversariis faciendam, sive ad fallendos imprudentes auditorum, quod versipellis haereticus revera praestitit, teste Mercatore, imo & eventu ipso. Vide notas, quibus ad singula fere loca opus fuit.

Quo argumento.

Qua arte.

Quo die dictus.
See. lib. 7. cap. 47.

I.
Laus praecedentis doctoris, qui de caritate dixerat.

Et caritatis ipsius qua Deus genes inret se deviciit.

II.
Qua etiam Verbum naturam humanam induit nunquam deponendam.

* Corrig. Marcellus

DULCEM nobis praecedens doctor mensam caritatis apposuit: non enim habet fratrem amantudinem odii; non habet venenum livoris: non habet simulatae fraternitatis rubiginem. Sic sunt dulcia caritatis, ut ea & omnium Dominus diligit. Amat caritatem Deus tanquam suae benignitatis ingenitum bonum; & ex hac omnibus gentibus beneficas necessitates instruit: quoniam enim multa erant, quae hominum amicitiam dividebant, inseruit Deus necessitates invitae, quae eos in amicitiam mutuam copularent. Alia penes Dalmatas habentur terrae germina; alia penes Gothos rerum indigenarum ubertas; alia Hispanicae terrae fecunditas; altera locuples & opulenta Africae latitudo terrarum; ad hoc, ut quae unicuique defunt, sumat a proximo; & horum, quae non habet inops, aliunde petens, necessitate in amicitia proximi foederetur.

Propterea & omnium Dominus indutus est nostram naturam, nunquam spoliabile scilicet deitatis vestimentum, inseparabile indumentum divinae substantiae, speculum Domini omnium, quod cum naturae dignitatem propriam perdidisset, tametsi decies millies irascatur audiens* Manichaeus, non ad usum naturalem accepit hoc vestimentum, sed in sempiternum, ut ad dextram suae divinitatis faceret consistere; nihil sine isto suo vestimento viventibus donat; non judicat mortuos sine isto; vnum esse voluit cum isto divinitatis suae regnum. In stupore remanent dentium Paulus Samosatenus, qui nobis dominicam humanitatem nudam a deitate

delirat, qui solam, praeter divinitatem, fabulatur hanc, quae semper conjuncta est atque connexa; quae eadem ac pariter potest, quae Deus: *Donavit enim illi Deus nomen quod est super omne nomen.*

Et ut nemo miretur carnis cum divinitate audiens regnum, praemonuit per Scripturam Spiritus, quod videtur incredulum, in habitaculo habitantem demonstrans, ex quo & vnde honor circa id, quod videtur & patet, adcrevit: *Donavit illi, inquit, nomen, quod est super omne nomen, ut in nomine Jesu omne genu flectatur, caelestium, terrestrium, & infernarum, & omnis lingua consecratur Deo, quia Dominus JESUS CHRISTUS in gloria est Dei Patris.* Non depretiavit, inquit, divinitatem circa illud, quod invisibile est, honor cuncta praecellens, quia demonstratur, quemadmodum Filius diligitur a Patre: vnum enim filius, quod visibile est, & quod invisibile: vnum Christus, & iste qui vitur, & id quo vitur, naturae duplices, sed filius singularis.

Quid sermonem in calumniam vocas? Quid me latenter sagittis aureis jacularis? Quid in me sagittas aureas absconditis mittis? Experiamur nostra certamina: causas invicem vitae nostrae religionisque praestemus. Pius est Imperator; Reginae Deum amat: esto in disputando vir fortis, quid prohibet in disputationem venire? quid perturbationes ferinis rugitibus afferre conaris? Novi & ego cum propheta clamare: *Paratus sum, & non conturbatus.*

Docuit me & Moyses non conturbari, siquidem experimentum acceperis pro-

Philip. 2. v. 9.

III.
Catholicum simulat, dum artificiose haereticum tradit.

Ibidem.

IV.
Provocat Cyrillum ad certamen, calumniamque instruit.

Psal. 118. v. 60.

V.
Commemorat vetera

Alexandri-
num cum An-
thiochenis &
Constantino-
politano dif-
fidis.

Matth. 22. 15.

* Carri- g. ado-
randos

V I.
Mentitur sibi
licet intenta-
ri de vna sola
vocula Θεο-
γος, eaque, vt
ipsi quidem
videtur, am-
bigua.

VII.

VIII.
Videtur pali-
nodiam te-
cantare, sed
maligne, &
se Pauli
exemplo te-
gens.

pheta prædicti Ægyptiaca desperatio; nec
beatum quondam Flavianum tenuisti, cum
tyrannico spiritu epistolas mitteres; nec
cum, qui ante hunc inter sanctos nume-
ratur, Meletium perturbasti. Tu quæ habes
& donas, (*bonus homo de bono thesauro pro-
feri bona*) & beato Nectario talium mun-
nerum tuorum gustum dedisti. Taceo de
Joanne, cujus nunc cineres* adorando venerationis
invitus. Me episcopatus cura nulla sollicitat,
nec mihi de eo vilis est sermo; donec spiro, sano dogmati adsum.

Sed elegantem & speciatam eorum auferam
occasionem. *Non dicit*, inquit, Θεοτόκος,
id est, genitricem Dei, & hoc est totum,
quod nostris sensibus ab illis opponitur:
*Nemo enim, aiunt, rectam fidei gloriam se-
quens, vocem hanc aliquando declinavit.* Multa
dogmatum ibi experimenta suppeditant, maxime
quidem, quæ sunt Apollinaris sectæ & Arii, vel
Eunomii. Si investiges, vnusquisque eorum
Θεοτόκος, id est, Dei genitricem, appellavit
virginem sanctam.

Tu vero intende, quæso, in hæc quæ dicuntur,
vt contra hæc ipsamque etiam eam quam hanc
apponentes loquuntur, defensionem paratissimam
habeas. Scis hoc Apollinarem dicentem? Scis hanc
vocem, id est, Θεοτόκος, apud Arium plausus
maximos excitare? Scis hanc quoque apud
Eunomium frequentari? Etiam, inquis, sed
non secundum illos, ais, hanc, vocem enuntio.
Laudo inficias tuas, interim arguo te ipsum
in eo, quod dicis vocem hanc solam esse
veritatis tenacem: sunt enim & dicentes
Θεοτόκος, & tamen, secundum tuam confessionem,
eos esse hæreticos constat. Sed quoniam illi
dicentes Θεοτόκος, hinc naturæ vtriusque
conficiunt permutationem, seu temperamentum,
vt quæ sunt humilia, non videantur de
carnis dicta esse substantia; nec quæ alta
sunt, de Deo & Domino omnium intelligantur
expressa: ideoque damna eos, qui dicunt, secundum
Apollinaris & Arii sensum, Dei genitricem;
& ego vna tecum clamo Θεοτόκος, sed &
Θεοτόκος dico, & addo hominis genitricem,
hoc est, ἀνθρώπου τόκος: hoc enim hæreticus
non patitur dicere, propter eam divisionem,
quæ ex distinctione facta est quoque verborum.

Igitur vt eorum conciones etiam elegantes
& sapidulas superemus, dicamus Θεοτόκος:
sciebat namque etiam Paulus talia facere,
ne scissura fierent per aliquam iustitiam
coloratam, cum gratiam prædicabat, legisque
inutilitatem confidenter arguebat; sed
Hierosolyma veniens docetur ab Apostolis
condescendere debere ibidem habitantibus,
vt non fierent scissura in Ecclesia, quod
habere videtur speciem pictatis. Quid igitur
facit? Suscipit le-

gis observantiam, ita vt & purificaretur,
& raderet caput, omnia faciens propter
ædificationem Ecclesiæ, quod postea hoc
ipsum in Ecclesiarum institutione exponens,
atque doctrina dicebat: *Faltas sum* 1. Cor. 9. v.
Iudeis tanquam iudeus, vt iudeos lucrificam;
*his qui sub lege sunt, tanquam sub lege
essem, cum ipse non esset sub lege, vt eos
qui sub lege erant, lucrificarem; iis qui sine
lege erant, tanquam sine lege esset, cum sine
lege Dei non esset, sed in lege esset Christi,*
*vt eos qui sine lege sunt, lucrer: omnia factus
sum omnibus, vt omnes lucrificam.*

Si igitur & tu non secundum Apollinaris
morbum Θεοτόκος divulgas Mariam, ab-
condens in persona catholica rabiem
Apollinaris, confitere mecum, quæ apud
omnes catholicos dicuntur; hoc autem
catholicorum est proprium eorum, qui
hanc vocem, id est, Θεοτόκος emittunt, vt &
ἀνθρώπου τόκος, id est, hominis genitricem
pronuntient virginem sanctam.

Genitrix Dei est, non propter nudam
humanitate divinitatem, sed propter vnium
templo Deum Verbum: hominis vero
genitrix, id est, ἀνθρώπου τόκος propter
templum, quod consubstantialiale est
naturaliter Virgini sanctæ, quantum &
Χριστοτόκος, id est, Christi genitricem
dicere, nihil aliud sit, quam communem
divinitatis & humanitatis rem confiteri.
Et hoc Paulus docet, qui de vna eademque
persona clamans: *Jesus, inquit, heri & hodie,*
idem ipse in secula.

Soluta sit interim hæc eis & ablata
rationis speciem habens occasio, confitere
vtrumque appellans, sanctam Virginem,
Θεοτόκος pariter & ἀνθρώπου τόκος: tu
vero noli eam Θεοτόκος tantummodo appellare,
hoc enim Arius prædicat ac veneratur;
sed adde vocem pariter catholicorum,
quæ & genitricis Dei præmuniat intellectum.
Θεοτόκος Virgo sancta, secundum
vnitatem, ἀνθρώπου τόκος, id est,
hominis genitrix secundum
parem naturam. Sic & quæ
Apostolorum sunt prædicabis; quæ
hæreticorum, prudenter effugies,
& maxime quæ sunt Samosatani
Pauli, atque Photini, quæ te
scire confingens, profus ignoras.

Nam Paulus atque Photinus nesciunt
filii deitatem; (vestram autem
caritatem oportet hæc nosse, vt
ab his, quæ prædictis dicuntur,
minime rapiamini) Paulus
ac Photinus hominum imprudentissimi
nesciunt filii duas naturas,
nesciunt Deum & hominem;
dissentiant autem sibi invicem,
& a me Paulus quidem in eo,
quod dicit, Christum hominem
solum, & tunc solum initium
habere, ex quo de Virgine
natus est; ego autem tibi ideo
hic resisto, vt deitatem, quæ
æterna est, carni contemporalem
non audeas facere.

X
Purg
mire
fonti
mofa
quod
in con

X
Expo
misi
misi
pura
hanc

XI
Quæ
inter
sum
hanc

XII
Blanditur sibi
quasi iustificat
cisse fideat.
que Joannis
Antiocheni
monito.

XIII
Explicat Sa-
mosatani &
Photini hære-
sim, quam
suis adver-
sariis igno-
rari
criminatori.

XIV
De
sub

XV
Ibi

XVI
Ibi

XVII
Ibi

XIII. Purgat se crimine confessionis cum Samosateno, quod reperit in catholicos.

XIV. Exponit sententiam Photini per confessionem primum cum Samosateno.

XV. Quid interfit inter Photinum, & Paulum.

* Patrem
* Verbipaterem
Joan. 1. v. 1.

XVI. Deinde cum Sabellio.

Ibidem.

Ibid. v. 11.

Ibidem.

Quid arguis eum tanquam Pauli doctrinam asserentem, qui quæ sunt Pauli subvertit? Quis est hic, qui Pauli asserit sensum? Qui dicit deitatem contemporalem corpori? An qui dicit deitatis in Filio essentiam ante sæcula genitam esse de Patre?

Et hæc quidem pessima Samosateni Pauli est secta; Photini vero ad hanc distantia, non quia deitatem Filio dicit, sed quia dicit Verbum aliud præter quam quod ultimis temporibus venit, quia dicit Verbum præter templum.

Oportet autem manifestius dicere, ut liquidius & apertius vnicuique morbum sectæ possitis agnoscere. Et Paulus & Photinus hanc inter se differentiam habent: vnus eorum Christum solum hominem dicit, alter vero dicit quidem Verbum; non autem hoc confitetur esse Deum, sed dicit Verbum istud aliquando quidem Patris nomine vocitari, aliquando autem Verbi nomine nuncupari: vnde etiam hoc appellat *λογωπότης*, hoc est, Verbum & * Pater, sive si dici possit, * Verbipater, accipiens ad hoc, pro sui sensus nequitia, illud bene in Evangelio dictum: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Vides, inquit, quia Deum Verbum aliquando Deum, aliquando Verbum appellat, tanquam extantum atque collectum.* Non autem introducit Deum Verbum hominem factum: nescit enim Christi divinitatem, nescit divinam substantiam hominem suscepisse, nescit profusus Verbi existentem ante sæcula deitatem.

Hanc ergo Photinus adversus Paulum distantiam habet, istam vero Sabellius ad Photinum: quia Sabellius *ὑποπόσει* dicit ipsum Filium, quem Patrem, & ipsum Patrem, quem Filium, Photinus vero *λογωπότης*. Photinus vero, sicut prædixi, deitatem Verbi non habet; Sabellius autem dicit quidem Filium, non autem dicit substantiam Filii in proprietate consistere: vnde & *ὑποπόσει* dicit, hoc est, ipsum Patrem esse quem Filium, propterea quod vnâ substantiam somniat. Sed ideo divina scriptura contra eorum morbum præmunens, exponit Verbi incarnationem: *In principio, inquit, erat Verbum, & cætera quæ sequuntur; deinde descendens ait: Et Verbum caro factum est; vt ostendat substantiam Filii in proprietate sua existentem, præter substantiam Patris. Denique cogitur Photinus arctatus Verbum dicere, non autem Verbum hoc Filium confiteretur: hæc spiritus prævidens cordi scriptoris hujus se infudit, vt catholicorum animas muniat. Et quid ait? *Verbum caro factum est.**

Ecce agnovisti interim Verbi substantiam propriam, quomodo etiam agnoscamus vngentum, quia Pater non est secundum Photinum, nec *λογωπότης*, sed Deus Verbum & Filius: *Et Verbum, inquit, caro factum est, & habitavit in nobis, hoc est, in nostra habitavit natura. Et Verbum caro factum est, bona etiam locutionis ipsius designatio, vt vndique curarum inanum vanitas auferatur: Et Verbum caro factum est, suscepit, inquit, nostram naturam. Deinde vt benignitas amplior & admiratio esset, a viliori parte naturæ nominat humanitatis susceptiorem, Verbum, dicens, caro factum est; non quod de sua essentia decesserit, propter hoc enim adiecit: *Et habitavit in nobis; vt ostendat susceptæ humanitatis inhabitationem, & Verbum, ait, caro factum est.**

Quoniam autem non demutationem demonstrat, dicendo, *factum est*, ex aliis verbis divinæ scripturæ Evangelistæ vocem agnoscere possumus. Audiatur Apostolus Paulus de Domino vociferans: *Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum.* Certe si secundum mutabilitatem dictum esse intelligeretur, quod factum est, non poterat benedictionem donare quod maledictum est, non poterat maledictum a maledictione liberare. Quid ergo est, *factum est*? Nobis debitum maledictum in se ipse suscepit: nobis, inquit, peccatoribus crucis pena debebatur; nos manebat iudiciaria condemnatio; nobis omnis pænæ genus debitum erat; nos omnis excessus supplicii expectabat: sed venit ipse, & eam, quæ nobis pœna debebatur, innoxia carne suscepit, vt peccatum ipsum tanquam iniuste irruens condemnaret, ad diabolum peccati patrem ista vociferans: **LATRONES TANQUAM PECCATI REOS CRUCI TRADIDISTI; ME AUTEM QUAM OB CAUSAM CUM LATRONIBUS PATIBULO AFFIXISTI?**

Hoc & Paulus demonstrans, peccati scilicet per dominicum corpus condemnationem: *Deus, inquit, Filium mittens in similitudinem carnis peccati.* Bene quod *in similitudinem carnis*, quoniam corpus, quod parebat, peccaticis similitudinem carnis circumferbat. *Deus Filium suum misit*, nomen commune naturarum, hominis scilicet & Dei. Non dixit, Deus Deum Verbum mittens, vt accepta hac voce hæreticus insiliat, & dicat: Vides quemadmodum alius mittit, alius autem mittitur. Filius, o Ariane, mittitur secundum humanitatis naturam; non autem mittitur secundum essentiam deitatis: non enim est vllus locus a Dei potentia separatus.

XVII. Hanc Photini sententiam refellit testimonio Joannis Evangelistæ.

XVIII. Allato Pauli testimonio quod maledictio in catholicos detorqueat, quasi per incarnationem dicerent, Verbum in carnem commutatam fuisse. Gal. 3. v. 13.

XIX. Invenitur titulus nomen in Joannem Antiochenum. Videretur. Rom. 8. v. 3.

etur,
ppter
hoc
epo-
sam 1. Cor. 10.
isti. 10.
le-
eos
sine
sine
isti,
tus

IX.
IX.
ad
m
ui
&
n

X.

Heb. 13. v. 1.

XI.
Blanditur illi quasi scilicet fidei-
tate Joanni
Antiocheni
nomine.

XII.
licet Sa-
ncti &
tinzharæ,
quam
adversa-
gocari
manus

Inter plausus interea Photinus, cum arguitur, non debet effugere; de hoc enim disputans doctrinam Pauli Apostoli interposui, ostendens quod Verbum sit Filius: *Deus Filium suum misit in similitudinem carnis peccati*. Non dixit: Deus Deum Verbum misit; & certe Verbum Dei non erat a templi separatam natura. Statim ex imperitia in clamore insilunt, dicentes: *Quomodo alterum esse dixit Deum Verbum, & alterum Filium, qui missus est?* Non dixi alterum Filium, aut alterum Deum Verbum; sed dixi Deum Verbum naturaliter & templum naturaliter alium filium conjunctione unum, sic & alibi dixi sub principio.

XX. Cyrilium ad disputacionem vocat. *Vide notat. Act. 3. v. 6.*

Prodrico in medium, & voces has argue; noli me sagittis aureis vulnerare; non sunt mihi sagittæ aureæ. Dico ego ad te beati Petri verbis: *Aurum & argentum non est mihi; sed quod habeo, do tibi in nomine Domini nostri JESU CHRISTI Nazareni*. Disce hominem & Deum.

XXI. Iterum invenitur in locum Antiochenum. *Gal. 4. v. 4.*

Sed id quod dicebam, missionem a Patre nusquam divina scriptura divino Verbo consignat, sed Filio, qui est Deus Verbum & homo; sic & alibi: *Misit Deus Filium suum*. Non dixit: *Misit Deus Deum Verbum*; ambo enim, si ita diceret, invenirentur locales & in parte. Si divinitatis erat natura, qui mittebatur, & qui mittebat, localis & in parte est; qui enim mittitur, illuc mittitur ubi non est.

XXII. *Ibidem.*

Misit Deus Filium suum, quoniam inconveniens erat deitatis naturam inter missos videri, Paulus senex omnium dominum possidens Christum, verius ac liquidius de se ipso noscentem: *Misit*, inquit, *Deus Filium suum factum ex muliere*. Filius Dei natus est, Deus Verbum & homo: ergo quæ peperit, propter unitatem dicatur genitrix Dei, id est, *Θεοτόκος*; propter naturam vero hominis, hominis genitrix, hoc est, *ἀνθρώπινη*; & quoniam utrumque vna locutione dicere refugis, Deum & hominem dico, *Χριστόκος* ne dixeris. (ecce voce distinguor a te tantum) Sed cum Dei genitricem, hoc est, *Θεοτόκος* vocas, memineris & hominis genitricem, hoc est, *ἀνθρώπινη* vocare, ne dispensationem auferas, quæ est caput nostræ salutis.

XXIII. *Gal. 4. v. 4.*

Misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege. Quis erat factus sub lege? Divinitatis natura? Quomodo: tanquam posset legis præcepta servare? Quomodo? tanquam posset ostendere sacerdotibus legis prævaricationem se non incurrisse? purificationes quoque legales suscipere habuit divinitatis natura in templum ascendens hostias immolare? Et quis audebat divinitatis naturam fuisse in le-

gem prævaricatam, sacerdotibus persuadere?

Sic Filius sub lege factus est, & non est factus: factus quidem est, humanitate suscepta; non est factus, majestate deitatis: deitas enim, quæ legem promulgavit, cui alteri, tanquam legislatori, habuit, quæ sunt legis offerre?

XXIV.

Misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus. Propter hoc enim, qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit. Sicut & illud: *Factus est pro nobis maledictum*; non benedictionem illam, quæ est deitatis naturæ, in maledictum veram conscriptor nobis exposuit; sed quia suscepit in se naturæ nostræ peccatum, improbam in eum penam irruisse significavit: sic & quod pro nobis peccatum fecit, videri eum fecit conspectibus hominum, reis æqualia sustinere, & æqualiter cum latronibus crucifigi; sed non pro se. Sed pro quibus, o Paule? *Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit?*

XXV. *Ibidem.*

Gal. 3. v. 13.

Sed id quaeritur, unde Verbum Filius. Ut Phorinum maxime convincamus, Verbum quidem consentem, non autem dicentem Deum Verbum Filium: *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis*. Vide quomodo, & susceptionem hominis demonstrat, cum ait: *Et habitavit in nobis. & vidimus gloriam ejus*. Cujus? Verbi sine dubio: *Gloriam tanquam unigeniti a Patre*. Vides quod non alius quidem unigenitus, alius vero a Patre: ergo Dei Verbum Filius. Quomodo igitur, Phorine, subvertis substantiam divinitatis?

XXVI.

Redit ad Phorinum, cujus societas maxime invidiosa erat. Joan. 1. v. 14.

Sed si respicimus ad aviditatem studii vestri, hic nos sol ipse deficiet, & ad alteram doctrinam tendere forsitan non valebimus. Hæc igitur apud vos conservate, scit enim diabolus hominibus & de bonis nociva moliri. Bonæ quidem de Deo disputationes: vitæ enim in se effundunt vnguentum, sed disputationes generant contentiones, contentiones iracundiam movent, iracundia provocat manus, manus provocat moventur ad vulnera, vulnera vero, absit experientia ab ipso sermone, quid faciant, & quem habeant finem? Namque aliquoties ultimam generant mortem.

XXVII.

Adularum auditoribus & sibi.

Quod, Aegyptiis quidem curantibus, in nullo continget: nullus enim locus eis insolentia datur in civitate quæ regnat; vna namque illis cura est, totum ubique turbare. Sed nos aliis contra eos armis certemus, Pauli videlicet mandata summentes: *Oportet, inquit, Episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, sobrium, pudicum, decentem, ornatum, docibilem,*

XXVIII.

Invidiam confutat Cyrillo, tanquam homini nihil non audenti.

1. Tim. 3. v. 1.

tem, amplectentem eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana, & eos qui contradicunt, arguere; non dixit eos, qui contradicunt, potens sit vulnerare; sed, ut potens sit eos, qui contradicunt, redarguere; & sanam defendere atque amplecti doctrinam. Nam quid ergo si ille irritaverit, inquis? Oportet mansuetudine docere contradicentes: Nequando det illis Deus recognoscere, & respiciant de diaboli laqueis, a quo captivi tenentur, secundum ejus voluntatem.

XXIX. Suamque patientiam predicat.

III. 5. v. 5.

XXX. Rursum Orationes conficitur, non tam men suocere.

Prav. 18. v. 9. Gal. 6. v. 1.

XXXI. Rursum & obtrudit Nestorianorum, quasi vocem convenientiorem sedandis diffidit.

XXXII. Epilogus calumnit, malitiae & haereticis veneno subtiliore plenius.

Si quis dicat haec, justa adversus hunc ira suscipiatur; si vero in his, quae tu confiteris, distantiam affert, quid non ad eum dicis: Si locutio fratrem meum offendit, non eam proferam in aeternum. Quod si alicui ad pacis consilium minus idoneus videor, audite ad vos Paulum clamantem: Quae didicistis, & audistis, & accepistis, & vidistis in me, haec agite, & Deus pacis erit vobiscum.

DULCEM NOBIS COENAM, &c.] Praesidente Nestorio, docuerat populum presbyter de more, dixeratque de caritatis officis vel generatim, ut viam faceret in animos concionaturo Praesuli; vel de eo speciatim, quod est pauperibus, atque etiam hospitibus, & amicis convivium parare, exemplo Christi discipulos excipientis coena mystica, cum valedicturus esset.

Dicentis verba excepit Nestorius, & post laudes tum oratoris, tum caritatis, quibus maligne carpebat initium literarum, sive quas a Cyrillo, sive quas a Joanne Antiocheno acceperat, exposuit primum dogma Incarnationis, de duabus naturis, & individua utriusque conjunctione. Tum de bacchatus tacito nomine, in Cyrillum, quem ad disputationis certamen provocat, invidiose queritur, adversus Joannem Antiochenum de vna voce sibi litem fieri, quam cuique usurpare liceat, modo sensum haereticum vitet. Deinde purgare se nititur crimine confessionis cum Samolatenis & Photino. Postea de Θεωτοκος & Χειστοκος verbosè disserit. Tandem in suas intemperias iterum actus Cyrillum laceffit. Denique auditores hortatur ad ferendum patienter eos, qui Θεωτοκος vocem usurpare vellent. Non immerito dici potest hic sermo totius Nestorianae doctrinae compendium.

Fuit porro initium literarum Cyrilli: Cum Salvator noster aperte pronuntiet: Qui diligit patrem aut matrem super me, non est me dignus; & qui diligit filium aut filiam super me, non est me dignus; quid nos patiemur, qui deposcimus a tua religione, ut te super Christum salvatorem omnium diligamus? &c.

Joannes autem epistolam inde ordiebatur: Meam de tua pietate sententiam, per dominum meum magnificamque per omnia saecula comitem, sincere absque ullo prorsus furo dilectioni tuae patefeci: & quoniam vera expurgatione usus, omni, ut arbor, suspitione apud te vaco, libere candidèque sinceritati tuae in posterum consilium dare institui. Poteris autem ex his, quae suaseris sum, nostri erga te candoris non leve argumentum sumere, simulque quanta ea caritas, quae secundum Deum est, cura nobis sit perspicere. Quam sane caritatem qui consecantur, illi divinis legibus obtemperant: qui vero ea neglecta imposturis student, si suis se rebus prius conficiunt, quam eos quos adorantur.

INDUTUS EST NOSTRAM NATURAM, &c.] Affinis est hic locus duobus aliis, qui sunt in sermone primo & septimo, aut ipsorum potius repetitio quaedam ac expositio.

AUDIENS MANICHEUS, NON AD USUM, &c.] Corruptus est locus, nam Manichaeus pro Marcello suppositus est, naturalis versus pro temporali: neque enim unquam Manichaeus legitur ita sensisse de Christo, atque hic dicitur, sed Christi carnem phantasticam

Philipp. 4. v. 9.

De caritate presbyter cautechista locutus Nestorii iussu.

Excipit dicentis verba Nestorius, facitque septem sui sermonis partes. Num. 1. Num. 2. & 3. Num. 4. & 5.

Num. 6. 7. 8. 9. 10. & 11.

Num. 12. vs. que ad 19.

Num. 22. & 23.

Num. 27.

Num. 32.

Matth. 10. v. 37.

Error de Christo indumento Verbi. Vide notas ad vtrumque locum. Locus emendatus.

XXIV. tate...
XXV. rans...
XXVI. Redit ad...
XXVII. Adulatur...
XXVIII. rimum con...

dixit, & non vetum vestimentum. Marcellus autem, vt est a veteribus proditum, deliravit, assumptam fuisse ad tempus a Verbo humanam naturam; deponendam vero, post factum de hominibus iudicium. Sic ergo emendandus locus: *Tameisi decies millies irascatur audiens Marcellus, non ad usum temporalem accepit hoc vestimentum, sed in sempiternum, vt ad dextram sue diuinitatis faceret considerare.*

Cyrl. Hierof. cath. 11. Ensl. lib. 2. de eccl. Theol. Socr. lib. 2. cap. 19.

Emendationis ratio.

Emendationis causa multiplex quidem est, & potissimum ex historia Marcelli petita; sed hoc, opinor, omnium certissima, quod Chrysofostomum, vt solet, hoc etiam in loco Nestorius imitatus sit. Ait vero ille: *Contemplare mihi terribilem & arcanam illius mysterii dignitatem, nam perpetuo tabernaculum istud incolit; etenim carnem nostram induit, non tanquam iterum illam derelicturus, sed vt secum semper illam habiturus: quippe nisi ita se res haberet, non eam vitique throno regio dignatus esset, nec illam gestans adoraretur ab omni militia caelesti, &c.*

Homil. 17. in Ioannem ad hoc verba: Et habitavit in nobis.

Locus conuoluitur excerpto 13. Cyrilli.

NIHIL SINE ISTO, &c.] Idem fere habetur in excerpto 13. Cyrilli. *Quis nunc benignitatis tam immensum aspiciat pelagus, naturam cum suo epifce dominantem, & coniunctam homini deitatem, nihil sine hoc iubentem, nullum absque isto iudicantem, cum eo vivorum curam in summa providentia gerentem, & cum ipso mortuos suscitantem. Spes omnes has, quae omnibus a fortissimo & benigno Domino gubernantur, haereticis debilitant, atque coruollunt.*

Videtur Baroniuz hunc sermonem legisse. Ad ann. 413. num. 32.

IN STUPORE REMANEAT, &c.] Baroniuz refert ista, aut certe admodum similia, nec aperit, vnde accepit; ostendit tamen hac adiecta nota, &c. *le ex proluxiore sermone mutuatam. Cum ergo vellet aliquid afferre, quo sententia Socratis, negantis Nestorium cum Paulo Samosateno sensisse, aliquatenus iuaueretur, ita scribit: Ad excusationem Socratis illud afferri posse videtur, quod verspellis haereticus Nestorius sciens, male audire in Ecclesia nomen Pauli Samosateni, atque ab orthodoxis omnibus procul excludi, simulavit se eundem Paulum pariter detestari, prosterique Nicanum concilium, vt eo modo audientium animos sibi conciliaret. Vnde accidit, vt ipse Nestorius in Paulum ista iactarit: SIC PEREAT PAULUS SAMOSATENUS, QUI NUDAM NOBIS DOMINICAM DELIRAVIT HUMANITATEM, &c.*

Quo ex libro.

Legetur, opinor, Baroniuz, vt evolere solebat codices Bibliothecae Vaticanae, quam curabat, Martii Mercatoris opera Hidelberga Romam ablata: hinc enim & nobis, & aliis quibusdam transmissum est apographum; sed codex ille Palatinus tot mendis sedatus, totque lacunis interstinctus erat, vt vix pauca quae retulit, ex sermone isto potuerit exprimere.

Disimulata haereticus de duobus filiis.

UNUS ENIM FILIUS, QUOD, &c.] Cui non faciant fucum haec catholica in speciem verba? Fecerunt certe auditoribus, cum dicerentur, quemadmodum auctor est Mercator, vnde lycophantas, atque invidos vocarunt, qui Nestorium accusarent, & in hac verba palam eruperunt: *Ecce vnus dixit, quid vultis amplius? Vide Mercatoris locum, vbi fraus Nestorii retegitur.*

In contradi. primi ana. libum.

Calumnia in Cyrillum.

QUID IN ME SAGITTAS AUREAS ABSCONDITUS MITTIS, &c.] Objectum id Cyrillo calumniose, nunc quidem a Nestorio, postea vero a Nestorii sequacibus, quod muneribus rem ageret, & suas in partes Episcopos pollicitationibus traheret. Orientales, seu po-

tius Orientalium nomine Theodoretus: *Scitote, quod videntes Cyrillianos tyrannide, & fraudibus, & adulatione, & donis omnes, vt ita dicam, decessisse, non raro pietissimum Regem obsecrauimus, &c.* Et paulo post: *Sic poterit Aegyptius omnes excacare muneribus suis, &c.* Et in epistola ad Rufum Thessalonicensem: *Cum pietate destituerentur, aliam necessario sibi potentiam excogitarunt, nempe hominum propugnacula, rati profusione pecunia se Patrum fidem expugnauros.* Regerit porro injuriose suum ipsius crimen pauperum depradator in virum sanctissimum: nam & populus palam Nestorius hujus sceleris, & monachi in supplicatione ad Imperatorem, & Cyrillus ipse passim accusavit, quamquam Cyrilli fama nocuerunt opes, quas moriens reliquit consanguineis, quasque Diocorus repetendas putavit; imo & Theophilus Cyrilli praecessor & patris suspicione avaritiae laboravit. Vide literas Athanasii ad. 3. conc. Chalcedonensis, & Socratis lib. 6. cap. 7. & Baroniuz ad ann. 445. vbi observat vt a Praefulis, etiam sanctis, relictas nepotibus, ex Ecclesiae proventu, causam fuisse semper vexationis, siue iustae, siue iniustae.

2. p. c. Epi. sub sum.

Epist. postrema schismat. eorum ad ius. 2. p. c. Epi. in illis aduersus Cyrillum.

Tertio loco est ius.

CAUSAS INVICEM, &c.] Alludit ad libellos sibi datos aduersus Cyrillum, de quibus dictum est in observationibus; tum ad epistolam Cyrilli ad suos clericos Constantinopoli existentes; tum ad literas postremas Nestorii ad sanctum Celestinum. Alludit etiam ad querelas contra ipsum, cum publice, tum privatim apud Imperatorem factas, de quibus in observationibus ad sermonis septimi initium.

PIUS EST IMPERATOR, &c.] Tentaverat suis artibus aule fidem, penecque traxerat in suas partes Pulcheriam cum Imperatore fratre, & virginibus fororibus, vt ipsemet iactabundus gloriatur. Quae causa fuit, vt Cyrillus de mysterio Incarnationis libros duos scriberet, vnum ad Imperatorem, alterum singularem ad Pulcheriam, & Reginas sorores: singularem dico, nam qui alius vulgo legitur in editis concilii Ephesini codicibus, Cyrilli non est, sed Theodoti, atque etiam Attici, vt in disertatione de libris Cyrilli ostenditur. De artibus Nestorii ad fallendam regiam domum, aulique proceres, vide supplicationem monachorum ad Theodosium.

Cotam Imperatore & Regiuz.

In fine 2. epist. ad Cyrillum.

1. p. c. Epi. cap. 30. nu. 4.

BEATUM FLAVIANUM, &c.] Duos Antiochenos Episcopos, Meletium & Flavianum; totidem Constantinopolitanos, Nectarium & Joannem Chrysofostomum, ab Alexandrinis Petro, Timotheo, & Theophilo dura passos caesatur, vt se ex Antiocheno presbytero factum Constantinopolitanum Episcopum vexari probet a Cyrillo Alexandrino, non suo merito, sed quasi nativo vnus gentis in aliam vel livore, vel odio. Quae vero Meletius a Petro & Timotheo, quae Flavianus, Nectarius, & Joannes a Theophilo sint passi, videre est apud scriptores illorum temporum.

Alexandrinum in Antiochenos & Constantinopolitanos odium in se crececi caesatur.

TYRANNICO SPIRITU, &c.] Regerit in Theophilum crimen impotentis cuiusdam tyrannidis, cuius a Romano Episcopo, Theophili impulsu, accusatus est Flavianus apud Imperatorem. Sic enim Theodoretus: *Cum Episcopi Romani, non Damasus solum ille admirabilis, verum etiam post illum Sviricus & Anastasius Sviricii successor, vehementius in Imperatorem inuicti essent, dixissentque enim illos, qui tyrannidem contra se exercere molirentur, opprimere; sed iis, qui per tyrannidem Christi leges auertere studerent,*

Calumniarum directe Theophilo, & Cyrillo, oblique Romano Pontifici. Lib. 5. hist. cap. 23.

De e Theol. lib.

Qua sum

De ab dicit

A' m

Pr. C. m. T. sa. io

D. O. p. c.

D. C. L. 1.

impunitatem concedere, cum acerse denno Imperator, Romamque ut contendat cogere laborat. Tum sapientissimus Flavianus libere ei non sine maxima omnium laude respondet. Si qui me, o Imperator, ut fidem minime sinceram ac sanam profitentem insimulent, dicantve vitam me traducere indignam sacerdotio, cum illis ipsi iudicibus vitarum pronuntiatam ab eis lubens subibo sententiam: sed eadem equidem volens, neque ipse presulatu abdico: quare tu cui libitum est, sedem Antiochenam tribuis. At vero Imperator hanc ejus animi magnitudinem & sapientiam magnopere admiratus, in patriam reverti, & Ecclesiam sibi commissam pascere jubet. Longo vero jam tempore intermisso, Imperator Romam aenue adventans, in idem crimen rursus ab Episcopis vocatus est, quod scilicet tyrannidem Flaviani non represserat: tum Imperator eos dicere jubet, quod sit tyrannidis genus: nam ipse, inquit, Flaviani partes suscipiam, & causam ejus agam in judicio.

EPISTOLAS MITTERES, &c.] De iis, opinor, loquitur quas Theophilus, post demandatam sibi a Capuana synodo cognitionem causa Evagrii Flaviani que Antiochenorum Episcoporum contententium, ad Flavianum scripsit, quibus ipsum ad iudicium vocaret: sed Flavianus, appellatione ad Imperatorem interposita, subterfugit, ut testatur Ambrosius.

NEC EUM QUI ANTE HUNC, &c.] Meletio contradixisse Aegyptios fere omnes, favisque Paulino, etiam Athanasium, Petrumque aliquamdiu, exemplo Romanorum Pontificum, nec Timotheum reconciliatum vnumquam, ne in obitu quidem, cum ambo essent Constantinopoli, produnt scriptores horum temporum.

De Meletio ab Alexandrinis vexato. Meletium laudat ut oratione funebri Amphilo- chus, vt creditur, & Gregorius Nyssenus, cuius sunt hæc verba. Auxit nobis numerum Apostolorum novus Apostolus, &c. Laudavit quinque post annis Chrysostomus oratione panegyrica Antiochie, cuius civis tanto amore coluisse tradit virum sanctum, vt & suis infantibus Meletii nomen imponeret, & ejusdem imaginem non haberent tantum domi pictam, sed etiam in annulorum palis inculperent.

ET BEATO NECTARIO, &c.] Rexit ille Constantinopolitanam Ecclesiam, partim Timothei, partim Theophili temporibus: quid vero negotii fecerit Alexandrinis istis Episcopis, fatius apertum est; quid ab eis passus, later.

TACEO DE JOANNE, CUIUS CINERES, &c.] Cui vacat, adeat Nicephorum ex Nicete philosophi historia narrantem, quomodo Cyrillus, vbi primum capefivit Ecclesiam Alexandrinam, monitus sit literis ab Attico, de referendo Joannis nomine in sacra dyptica; graviterque Attico, qui necessitate adactus illud ipsum præstitit, in contrarium responderit: quomodo item ab Ildoro Pelusiota ad idipsum literis vehementer impulsus, sed nec quicquam, animo nondum ex pristinis commotionibus sedato: quomodo denique nocturnis quibusdam visis territus coegerit synodum, in qua nomen Joannis honorifice in sacras tabulas retulerit.

NON DICIT, INQUIUNT, &c.] Respicit ad ea verba epistolæ Joannis Antiocheni ipsum admonentis de sedandis Ecclesiæ mo-

tibus; publica confessione Θεωτοῦ: Age, rei, quam recte tenes, nomen, quod a multis Patribus usurpatum, scriptum, ac pronuntiatum est, adungere ne graveris; neque vocabulum, quod piam rectamque notionem animi exprimit, refutare pergas: etenim nomen hoc, Θεωτοῦ, nullus unquam ecclesiasticorum doctorum repudiavit. Qui enim illo usi sunt, & multi reperuntur, & apprime celebres; qui vero illud non usurparunt, nunquam erroris alicujus eos insimularunt, qui illo usi sunt. Sane dum supervacanea quadam ad vanas hæreticorum opiniones solum spectante curiositate incitati, nomen, cuius sententiam recte tenemus, pertinaciter respicimus; aliud nihil, vt videtur, facimus, quam quod fratrum nostrorum conscientias, & temere, & absque ulla utilitate graviter offendere non grave ducimus. Etenim si id quod nominis significatione effertur, non recipimus, restat vt in gravissimum errorem prolabamur; imo vero vt inexplicabile illam vigeniti filii Dei æconomiam abnegemus, quandoquidem nomine hoc sublato, vel hujus potius nominis notione repudiata, sequitur mox illum non esse Deum, qui admirabilem illam dispensationem nostræ salutis causa suscepit; tum Dei Verbum, neque se exinamivisse, neque in servi formam sese demittens, ineffabilem quamdam benignitatis magnitudinem humano generi exhibuisse.

UNUSQUISQUE EORUM, &c.] Locus affinis refertur a Cyrillo ex Nestorii tractatu secundo in Proclum. Sic autem se habet: Si fide simplici Deiparam proferes, nulla est apud me ditionis invidia, verbi sensum exquirentem; sed quia video te pretextu erga beatam Mariam honoris, hæreticorum confirmare blasphemiam, ideo ditionis prolationem caute prænuicio, cum periculum in ditione latens suspectum habeam.

Id vt clarius dicam, & ab omnibus percipi facilius possit, qui Arium sectati sunt, & Eunomium, & Apollinarianum, & omnium hujusmodi familia hominum chori, studuerunt Dei genitricis appellationem invehere, vt facta mixtione, duabusque naturis minime distinctis, nihil ex his, qua viliora sunt, de humanitate dictum acciperetur, ac locus illis jam adversus ipsam divinitatem pateret, tanquam omnia de vno dicerentur, non ratione dignitatis ex ipsa conjunctione consequentis, sed ipsius ratione natura: vnus est namque Christus, & vnus Dominus: sed in Christo, in unigenito, inquam, filio, & Christi nomen, & filii, nunc de divinitate, nunc de humanitate, nunc de humanitate divinitateque dicitur.

IGITUR UTEORUM CONCIONES, &c.] Videri, credo, vult parere monitis Joannis Antiocheni, suadentis publicam Θεωτοῦ confessionem, propositumque sibi ab amico communis magistrî Theodori Mopsuesteni, dictum affine palam retractantis, exemplum sequi: verum ad elevandum retractationis ruborem, causatur exemplum longe illustrius, Pauli nimirum Apostoli, propter vitiosum ritum etiam Judaicos vsurpantis.

HOC ENIM CATHOLICORUM EST PROPRIUM, &c.] Multas voces adhibuit Nestorius, ad dissimulandam hæresim, qua in catholicis toleratur, quia catholico sensu dicuntur; non sunt tolerata in Nestorio, quia hæretico sensu vsurpabantur: ejusmodi sunt Θεωτοῦ, ἀφ' ὧν ἡ ζωὴ, τοῦ ὅτου, ἀπὸ τοῦ Θεοῦ seu assumptio, ἑστῆκε τοῦ ἀπαλάττου, vna persona, &c. de quibus abunde agitur in dissertatione de hæresi Nestoriana.

Repetit, quod sermone 2. in Proclum dixerat. Lib. 2. contrad. cap. 3.

Palinodium solatur exemplo Pauli Apostoli.

Multas voces adhibuit Nestorius, sensu non probabili.

siote, a. p. e. h. a. d. i. n. de. avi- pius epi. m. c. i. epi. u. ex. rati Cyrilum. uros. pau- nam s. & Cy- reli- pe- tra- vit. do- um us, fize ive li- us m n- n- n- r- is Coram tempore & h. g. i. i. In fine, ep. ad Cyrillum. Alexandrinorum in Antiochenos & Constantinopolitanos odis in se exercere visum. Alumnatus recte Theodilo, & Cy- llo, oblique ornato ostendit. ib. p. h. p. 21)

1. p. e. Eph. cap. 25. num. 4.

PROPTER UNITUM TEMPLO, &c.] Cur humanitatem Christi frequentius appellet Nestorius templum, quam alio quocumque nomine; non vna causa est. Hoc enim nomen hæresi suæ explicandæ accommodatius sentiebat; nam primo rejici non potuit, siquidem eodem vsus sit Christus, interprete Evangelista, cum diceret: Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud; ille autem dicebat de templo corporis sui. Deinde, aptum erat ad significandum vnionis modum, quem volebant esse puram *eislanoy*, Deus enim templum inhabitat. Tertio, videbatur idoneum ad explicandam *gamulio isuoy*, qua fieret, vt vna veneratione Verbum & homo colerentur, vna quippe religione Deus & templum colitur. Quarto, exprimebat locus Joannis, vt ipsi quidem Nestoriani putabant, & distinctionem naturarum, & inoperationem alterius in altera, etsi nulla esset *isvny* *isb' isvnyoy*.

QUAMQUAM ET Nestorius DICERE, &c.] Totis viribus nitebatur Virginem dicere Nestorius, vt voce alioquin catholica hæresim absconderet. Etsi enim bona fide eam a se proferri diceret apud Evagrium: Ipse equidem, inquit, quo in neutram partem peccarem, vel Christum morti minime obnoxium esse asseverando, vel in alteram partem inclinando, cum immortalitate privarem, hanc vocem Nestorius, qua Maria appellaretur, excogitavi; fidei tamen catholicae defensores resisterunt vehementer, cum Christi nomine intelligerent a Nestorio significati purum hominem, atque adeo Nestorius non aliam habere significandi potestatem apud Nestorium, quam *ardjvnyoy*.

HOC PAULUS DOCET DE UNA EADEMQUE PERSONA DICENS, &c.] Ecce iterum vocem summe catholicam PERSONA hæretico sensu prolatam: verbo dicam, nullam catholicorum vocem refugit Nestorius, cum esset loquendum de vnione, præter hanc vnam, *isvny isb' isvnyoy*, quam qui declinat studiose, tandem vel morbo Nestorii reipsa laborat, vel suspitione saltem, eaque non temeraria, quod dictum sit propter Theodoretum, cuius fides ad hanc regulam examinabitur, in sua singulari dissertatione, & quosdam audaciores nostræ aratis homines, quibus non placet, quod toti Ecclesie placet.

PAULUS QUIDEM, &c.] Locus ille a Mario Mercatore refertur in appendice ad contradictionem duodecimi anathematis parte 12. Nestorius porro, quod curiosius observavi, vehementius tres in hæreticos, Marcellum, Paulum & Photinum, verbis etiam probroffis, invehitur, vt se ab eorum societate & sententia alienum probet. Unus vero, quod sciam, Mercator hanc trium societatem obijecerat.

VIDES, INQUIENS, QUIA DEUS, &c.] Verba illa suspexit, opinor, Nestorius ex Photini scripto aliquo, cuius ne memoria quidem videtur mihi superesse: Photinus vero ita sentiebat de Verbo, vt cum ad creaturas proferretur, atque ita extenderetur, Verbum diceretur, vnde & prolatitium, seu operatorium vocabatur; cum autem in se consisteret, atque adeo colligeretur, Deus esset tantum. Quare Deus operans in creaturis, Verbum erat huic hæretico; in se manens, simpliciter Deus. Unde aiebat rationem Verbi esse temporalem, atque adeo Verbum, qua ratione Verbum est, mi-

tium accepisse ex Virgine: quamobrem negabat, Deum humanitati conjunctum fuisse, sed Verbum, qua Verbum est, id est, qua operatio quedam divina. Nihil porro implicatius somniis hujus hominis.

NON SUNT MIHI SAGITTÆ AURÆ, &c.] Repetit calumniam, quam num. 3. fecerat, de corruptis Cyrilli aut Constantino-politans. Confer hunc locum cum opposito Cyrilli objicientis illud ipsum Nestorio: Nestorius iste ac blasphemus videns se a comitibus defendi, horum fiducia elatus est: imo cum speraret se nobis terrorem injicere, nos erexit. Age, cum suspiris & lacrymis pro more dicamus: Bonum est sperare in Domino, quam sperare in principibus. Hic enim, hic execrandus, exhausta aurea sua pharetra, consules & comites, magistrisque & regnerum chorum concitavit. Sed nos prophetiam illud vsurpamus: Hi in curribus, & hi in equis; nos autem in nomine Domini Dei nostri, &c.

MISIT DEUS FILIUM SUUM, &c.] Hunc Apostoli locum vexat in omnem partem, nititurque prava, sed probabili in imperitium vulgus interpretatione, ei, qui hocce testimonio vsus fuerat, invidiam facere, præ velana animi impotentia: nam tacito nomine debachatur in Joannem Antiochenum, alioquin ipsius amantissimum; solus enim eorum, a quibus literas acceperat, hunc Pauli locum argumentatus est, ad probandam *isvnyoy*. Sic enim scripsit: Cum Dei erga nos clementiam divina scriptura hinc precipue confirmet, quod unicum illum sempiternumque Dei filium ante omnia secula natum impatiibili modo ex sacra quoque Virgine ortum ostendant. Huc namque divinus tendit Apostolus, dum ita ait: Misit Deus filium suum factum ex muliere. Claret hic ostendit, ipsum Dei unigenitum admirabili ortu ex Virgine in lucem prodixisse, vt paulo ante dixi. Quod si virgo a sanctis Patribus propter hanc generationem Deiparæ nominatur, nescio quorsum atinuerit, vt quæstionem hanc nequaquam necessariam, bona venia tua dictum sit, & contra nos ipsos, & contra ecclesiasticam pacem quoque, vt vides, agitandam suscepimus.

QUÆ EST CAPUT NOSTRÆ SALUTIS, &c.] Alludit ad hæc verba sancti Celestini: Plangimus a te sublata de simbolo Apostolis tradito verba, que nobis totius nostræ salutis spem promittunt. Et postea: Cui honoris aliquid reservem, quando agitur, vt mihi totius meæ salutis causa tollatur?

QUOD ÆGYPTIIS QUIDEM, &c.] Quam faciebat ipse vim, hanc a Cyrillo metuendam calumniose vaticinatur: & revera odio in se agi, non autem vilo cause merito, per-suasit multis.

Hinc Theodosius imperator. Eiusdem est animi, (turbulenti, & audacis) ejusdemque studii ecclesiastica & regia omnia velle confundere, ac a se invicem divellere; quasi vero alia omnis desit occasio, ex qua laudem & gloriam aucuparis. Et sub finem, mandans vt ad synodum conveniat: Hac ratione, qua pro tuenda opinione acerbè quidem inconsulteque abs te jam gesta sunt, neque vlla privata animi agriuidine decipis, neque alicui ultra quam convenit, infestus, admisisse censeberis.

Hinc Theodoretus post mortem Cyrilli: Sermo contentio vltra jam non est; mortua est invidia, & consecuta illi est hæresis.

Templi frequentius me-miniscit explicanda Incarnatioe quatuor de causis.

Joan. 1. v. 19.

Meminit & maligne vocis Nestorius.

Lit. 1. c. 7.

Ut & personæ, sed hæretico sensu.

Observatio necessaria.

Cui probroffes tres hæreticos appellet.

Photini sententia, & u potius desirium.

Iterum de isto dato a Cyrillo calumnia.

Hemilia, qua inscribitur. remium virentis Deiparæ.

Ps. 117. v. 1.

Ps. 19. v. 1.

Vexat & cor- que improbe didum Apostoli Gal. 4.

1 p. 4. Epist. 15.

Gal. 4. v. 4.

Carpit verba summi Pontificis.

In ep. ad Nest. 1. p. 4. Epist. 18.

Queritur fieri sibi vim, quam faciebat aliis.

In sacra ad Cyrill. 1. p. 1. Epist. 6. 31.

In brevitat. s.

Sermo. coram Demno.

POST ACCEPTAS DENUNTIATIONIS LITERAS. 93

In praefat. for-
mum.

Hinc & Euthetius. Quomodo potero, aut fer-
vidum pietatis tuae zelum oratione adaequare mea;
aut officium veritatis debitum cumlata mensura
reddere; aut mendacii omnia nunc turbantis co-
hibere impetus, quando temeritatis & amenia
plena sunt, quae dicuntur, omnia? Dicuntur au-
tem summa cum impudentia & arrogantia, ut
nunc quidem, quod ausi haecenus non sunt, au-
suri sint: usque adeo haereticorum malitia non jam
amplius clam leviterque simplicioribus insidiata-
ra: sed ut quae summam omnium potestatem ha-
beat, nullum non facinus se patratura, sumpto-
que sibi in omnes imperio leges praescriptura, ad
placita sua quosvis pertrallura, obedientiam su-
bitam flagitatura, cognitura causas, poenas a di-
ligentioribus pietatis cultoribus exactura, & hunc
quidem involutura injuriis, patria pulsatura al-
zerum, huic accusationum textura laqueos, illum
de dignitatis sua gradu deturbatura, alium de-
jectura audacia, alium vocum inanimum ampullis
in nasam tractura. Taceo vincula, carceres,
multas, infamiam, flagella, miserabilia caedium
spectacula.

Et postea: Indicta causa condemnant; quae
falsitatis nunquam convicerunt, rejiciunt; auda-
ciam fortitudinem dicunt; crudelitatem vocant
zelum; fraudem sapientia loco habent. Quis haec

omnia tragodus vel contenta voce expresserit?
Liberatus narrans, quid Cyrillus ageret, dum
expectatur dies futurae synodi: Desolationes
quasdam librorum Nestoris faciebat, cum per-
turbare volens; erat enim, ut dicitur, ejus ini-
micus.

In brevitate.

TYRANNIDIS TEMERITATEM TOLE-
ro, &c.] Meminerat initio tyrannici Alexan-
drinorum Episcoporum spiritus; atque ita vo-
cem hanc amat usurpare ad invidiam Cyrilli,
qui perinde ac praecessores, imo magis, vene-
rat in suspensionem usurpatæ secularis in Ægy-
ptum potentiae, atque adeo tyrannidis, ut tra-
dit Socrates.

Iterum tyran-
nidis cimen
objicit Cyril-
lo, qualis specie.

DEPONAMUS IGITUR, &c.] In hac
verba, aut certe in istum sermonem intende-
bant forte veteres historiae scriptores, cum di-
cerent post Socratem: Rebus sic tunc perturbatis
& confusis, Nestorius, cum contentionis pestem
latius in vulgus manare intelligeret, poenitentia
adductus, Mariam Deiparam vocavit, sic elo-
cucus: Dicatur Maria Deipara, & offensiones
animatorum sedentur. Verum nemo illum poeni-
tentia adductum hac dixisse existimavit: quan-
quam dictum istud a Nestorio scribat Nicepho-
rus post concilium Ephesinum, cum Ecclesiae
diro schismate ipsius causa scinderentur.

Illustratus
Socrates.

Lib. 7. c. 33:

Lib. 14. c. 35:

EJUSDEM SERMO XIII.
DIE ALTERA, id est, DOMINICA DICTUS.

Interprete Mercatore.

Quo tempore
habitus ser-
mo.

Abiit hunc sermonem Nesto-
rius die decimo quarto Decem-
bris ann. 430. cum festus esset
hesterno labore, & acrius tamen
compendio scientiam pietatis
tradere vgeretur, sive hanc in-
stantiam callide procuraverit sibi a suis fieri,
quod opinabilis; sive ab aliis revera tumultu
quodam pio cogereur, aperire mentem in re
dubia.

Duas porto in partes tribuit scientiam pie-
tatis, quam dicit, confessionem & consubstan-
tiam Trinitatis, & assumptionis hominis perfecti
a Deo Verbo. Sed in posteriore sola versatur,
de qua nempe quaestio ferveret. Primam praer-
terit, ut confessam apud auditores. Sermonem
hunc Marius Mercator exagitat in appendice
contradictionis ad duodecimum anathematif-
mum, sicut & praecedentem.

Quas in par-
tes distribu-
tus.

Ubi a Mercat-
ore agitur.

I.
Scientia pie-
tatis commu-
nis omnibus,
licet alii aliud
reliquarum
rerum vtilius
sibi putent.

ALIAS in terris sita est aliarum vti-
litas rerum, & quibusdam quidem
in militia degere, magna videtur vtilitas;
quibusdam vero in foro rerum venalium
convenit mercatura; item aliis optabile
est arti maritimae studium commodare,
nonnullis alterius cujuslibet terrestris con-
versationis inire negotium: pietatis au-
tem scientia in commune omnibus homi-
nibus, regibus scilicet & sacerdotibus,
popularibus ac potentibus, vtilis ac ne-
cessaria est.

Quae est autem ista, nisi *ὁρθολογία*,
& consubstantivae divinae Trinitatis, &
assumentis hominem divinae naturae, &
in virgineo utero carnis susceptae, perfec-
tisque hominis assumpti a divinitate, de-
hinc perfectae divinitatis, & perfectae hu-
manitatis in vnum Filium conjunctarum
pietatis.

111.
Est autem illa
posita in *ὁρ-
θολογία* Tri-
nitatis & In-
carnationis.

II.
Cur compen-
diose a Nesto-
rio scientia
haec tractatur.

Quae est autem scientia pietatis? Si
quis velit compendio discere: parco
enim, & mihi qui festus sum, & vobis
qui contipatione laboratis. Si quis ergo,
ut dicebam, velit compendio discere;
scientia pietatis est, de consubstantivae Tri-

M iij